

Töötingimused renditööl

Tulemuste tutvustus

1.04.2014 Tallinn

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Uuringust

Uuringu eesmärk: hinnata siseriikliku õiguse vastavust EL-i direktiividega, anda ülevaate renditöö levikust, kitsaskohadest ja võimalikest lahendustest Eestis

Uuringu tellija: sotsiaalministeerium

Uuringu läbiviija: Tartu ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringu keskus
RAKE

Autorid: Kerly Espenberg, Tarmo Puolokainen, Uku Varblane, Mai Beilmann, Merle Muda, Annika Rosin

Metoodika

- Varem tehtud uuringute analüüs
  - Äriregistri ja MTR-i andmete analüüs
  - Rendiagentuuride veebiküsitlus
  - Intervjuud rendiagentuuride, kasutajaettevõtjate ja renditöötajatega
  - Aruteluseminar Eesti personalirendiettevõtete liidu liikmetega
- info süstematiseerimine

Üldkogumi väljaselgitamine

- Äriregistri andmed (ettevõtted, kellel 2010.-2011. aastal käive vähemalt 10 000 eurot EMTAK 78201 või EMTAK 78301 alusel)
- MTR-i andmed (kõik ettevõtted, mis registreerinud end renditööjõu vahendajatena)

-> 633 ettevõtet

	Ettevõtteid	
	2010	2011
Registreeritud üksnes MTRis	112	
Äriregistris käibega üle 10 000€,	97	424
sh EMTAK 78201	78	309
sh EMTAK 78301	19	115
sh registreeritud ka MTRis	75	
Kokku	633	

Valimi täpsustamine (telefoniintervjuud): kontakt saadi 424 ettevõtte esindajaga, neist tegeles 2012. aastal rendiagentuurina 200.

Veebiküsitlus

- Eesti ja inglise keeles
- Kahes jaos:
  - neile, kellega saadi eelnevalt telefonitsi kontakt ja kellega täpsustati e-posti aadress (182) -> vastas 90 ehk 50%
  - neile, kellega telefonitsi kontakti ei õnnestunud saada, kuid kelle e-posti aadress oli andmebaasides (sh äriregister) olemas (192) – vastas 22 ehk 11%
- Kaks meeldetuletuskirja, ülehelistamised
- 107 vastust

Veebiküsitlus

	Ettevõtteid	Märgitud ÄRis	Märgitud MTRis	Märgitud mõlemas
Alustas ankeedi täitmist	107	81	18	13
Tegeleb renditöoga	92	71	12	9
sh sõlmib töötajaga töölepingu	61	46	7	7
sh sõlmib töötajaga töövõtulepingu	8	5	2	1
sh sõlmib töötajaga käsunduslepingu	4	3	1	
sh ei sõlmi töötajaga lepingut, vaid tasub töötaja esitatud arve alusel	7	5	1	1
Ei tegele renditöoga	15	7	6	2
Täitis ankeedi korrektsest lõpuni	47	35	5	7

Intervjuud

- 15 rendiagentuuri
- 15 kasutajaettevõtjat
- 15 renditöötajat

+ aruteluseminar EPRELi liikmetega

Õigusliku analüüsi tulemused I

- **Üldhinnang:** Eesti seadused on direktiiviga 2008/104/EÜ kooskõlas
- **Soovitused:**
  - Tuua Eesti õigusesse sarnaselt direktiiviga renditöötaja definitsioon, mis tooks selgelt välja, et renditöötajat loetakse töötajaks ka juhul, kui ta allub kasutajaettevõtjale
  - Tuua Eesti õigusesse rendiagentuuri ja kasutajaettevõtja mõisted ning selgitada kooskõlas direktiivi eesmärgiga, et tööandjaks renditöösuhtes on rendiagentuur (TTTS §-s 38 kasutatud mõiste „renditöö vahendaja“ tuleks defineerida)
  - Renditööga seonduv võiks olla reguleeritud TLS-s
  - Kehtestada Eesti õiguses piirang, mille kohaselt on keelatud leppetrahvi rakendamine kasutajaettevõtja suhtes juhul, kui kasutajaettevõtja võtab renditöötaja enda juurde töölepingu alusel tööle

Õigusliku analüüsi tulemused II

- **Soovitused:**

- Sätestada Eesti õiguses analoogiliselt direktiivi artikli 6 lõikega 2 rendiagentuuri õigus saada mõistliku suurusega hüvitist kasutajaettevõtjale osutatud teenuste eest, mis on seotud renditöötaja lähetuse, töölevõtmise ja koolitamisega
- TTOS-is kohustada kasutajaettevõtjat teavitama renditöötajat enne tööle asumist vajalikest kutsekvalifikatsiooni- või kutseoskuskõuetest
- TTOS-is kohustada kasutajaettevõtjat teavitama renditöötajat enne tööle asumist erilise tervisekontrolli vajadusest
- Sätestada, et kasutajaettevõtjal on kohustus enne renditöötajate töölevõtmist esitada rendiagentuurile täpsustused kutsekvalifikatsiooni nõuete ja tehtava töö eripära kohta
- Lisada säte, mis kohustab rendiagentuuri tegema need asjaolud teatavaks asjaomastele töötajatele

Õigusliku analüüsi tulemused III

- **Soovitused:**

- Täiendada Eesti õigust nõudega, et tööohutus- ja tervishoiualane väljaõpe peab arvesse võtma ka töötaja kvalifikatsiooni ja kogemusi
- Täiendada Eesti õigust nõudega, et töökeskkonnaspetsialisti või tema ülesandeid täitvat ettevõttevälisest teenuseosutajat tuleb teavitada muuhulgas renditöötajate töölevõtmisest

Õigusliku analüüsi tulemused IV

- **Mõttekohad:**
  - Kas renditöötajate ligipääsu koolitusele kasutajaettevõtja juures on võimalik parandada üksnes sotsiaaldialoogi edendamise kaudu või tuleks see seaduses sätestada?
  - Kas Eestis oleks vaja kasutada direktiivi artikli 5 lõigetes 2 ja 3 sätestatud võimalusi kehtestada erandeid artikli 5 lõikes 1 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõttest?
  - Kas TTOS-is on kasutajaettevõtja kohustus teavitada renditöötajad riskidest piisavalt selgesõnaliselt määratletud?

Renditöö Eestis - rendiagentuurid

- Rendiagentuure kindlasti alla 200. Keskmiselt rendiagentuuris 30-40 renditöötajat, mediaan alla 10 renditöötaja
- Enim rendivad veebiküsitlusele vastanud ettevõtted töötajaid Soome (pooled vastanuist) ja Eestisse (ligi kolmandik). Neist suuremad rendiagentuurid on siiski keskendunud üksnes Eesti turule (5 suuremat rendiagentuuri ~75% renditöötajaid)
  - Mõttekoht: Kas need kõik on rendiagentuurid?
- Enim rendiagentuure rendib **ehituse, masina- ja metallitööstuse** ning **veonduse ja laonduse** valdkonnas. Kõige rohkem renditöötajaid renditakse siiski **tööstussektorisse**, rohkem on renditöötajaid ka **kaubanduses** ning **veonduses ja laonduses**
- Enim rendiagentuure rendib **oskustöölisi ja seadmeoperaatoreid**. Enim renditöötajaid on **tootmistöölised, ehitajad ja sekretärid**

Renditöö Eestis - kasutajaettevõtjad

- **Väliskapitalil** põhinevad!
  - Kontsernisisesed reeglid – tööjõudu peab olema kindlas mahus, renditöötajad selle alla ei lähe
  - Strateegilised tegurid (nt ei olegi oma töötajaid)
- Paindlik reageerimine tööde mahu varieeruvusele (hooajatööd)
- Välismaale rentimisel: Eestist pärit renditöötajaid hinnatakse üldiselt kõrgelt
- Väga mitmekesised põhjused (oma töötajate asendamine, vakantsete kohtade täitmine kuniks leitakse ise töötaja, tööjõu täiendamine...)

Renditöö Eestis - renditöötajad

- Hinnanguliselt 5 200 – 5 900 renditöötajat (2012. a seisuga)
- „Tüüpilist“ renditöötajat välja tuua ei ole võimalik
  - **Meessoost** renditöötajad ehitus- ja tootmisvaldkondades
  - **Naissoost** renditöötajad kontoritöötajad
  - Valdavalt **kesk- või kutseharidusega**
  - Pigem veidi nooremad kui sama positsiooni töötaja, ent see ei ole reegel
- Renditööni jõutakse valdavalt siiski pooljuhuslikult eelkõige pärast koondamisi, töömahu vähendamisi või ka lisateenistust otsides
  - Paindlik töögraafik
  - (Taas)sisenemine tööturule

Renditöö Eestis – probleemid ja soovitused

- **Töölepinguga** seonduvad probleemid:
  - Mitmekordse tähtaja pikendamise vajadus tuli esile enamikes intervjuudes rendiagentuuridega
  - Soovitakse, et tööleping lõppeks siis, kui lõpeb kasutajaettevõtja tellimus (töölepingu lõpp seotud kindla sündmusega)
- Turg on „kirju“ ja käitatakse vastavalt soovidele-võimalustele, sellest ka **üldine halb maine** ja (kasutaja)ettevõtjate kahtlused renditöö osas:
  - MTR registreerimine renditööjõu vahendajana vajaks arendamist
  - Litsentseerimise süsteemi loomine
  - Tõhustada järelevalvet
- Garantiifondi loomine

Renditöö Eestis – probleemid ja soovitused (2)

- Renditöö võimaluste **vähene teadlikkus**
  - Mõiste „renditöö“ ise **halvustava alatooniga**
    - Agentuuritöö (*agency work*)
    - Töökuulutusse lisatakse üksnes kasutajaettevõtja nimi
  - Teadlikkuse tõstmine
    - Juhendmaterjal (käsiraamat, meelespea)
rendiagentuuridele/kasutajaettevõtjatele/renditöötajatele

Renditöö Eestis – probleemid ja soovitused (3)

- Renditöötajate tervisekontrollide läbiviimine on pigem erand kui reegel
  - Toitu käitlevatel renditöötajatel NETS alusel tervisetõendid siiski valdavalt olemas (üks kasutajaettevõtja „eeldas“, et on tehtud)
  - Praktikaid, kes korraldab ja kes finantseerib, on mitmeid
  - Väga tihti „eeldatakse“ tervisekontrolli läbiviimist teiselt osapoolelt
- Tööohutuse tutvustamine lühikestel tööepisoodidel põgusam
  - „Kui ta mul siin ainult nädala on, siis mis ma teda ikka juhendan, peaks ise teadma“-mentaliteet

Renditöö Eestis – kokkuvõte

- Väga mitmekesise struktuuriga „kirju“ seltskond:
  - Mida pidada rendiagentuuriks – renditööd käsitledes tuleks arvestada kolme (või isegi nelja) võrdlemisi erineva grupiga
  - MTR-is registreerimine/litsentseerimine
  - Järelevalve tõhustamine
- Renditöö halb maine
  - Rendiagentuurid, kellest „jääb halb kogemus“
  - Teadlikkuse tõstmine

Aitäh!